

ระบบสุขภาพในอุดมคติ

ศ.นพ.เกษม วัฒนชัย

1. สุขภาพ มีความหมายถึง 4 มิติ ครอบคลุมสุขภาวะของมนุษย์ โดยมี “มนุษย์” เป็นศูนย์กลางของสุขภาพ ได้แก่
 - (1) สุขภาวะทางกาย
 - (2) สุขภาวะทางจิต
 - (3) สุขภาวะทางสังคม
 - (4) สุขภาวะทางศีลธรรมและปัญญา
2. ปรัชญาแห่งเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานแก่สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ.2542 นั้น ได้เน้นการสร้าง “ระบบภูมิคุ้มกัน” ที่ครอบคลุมมนุษย์ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม 4 มิติ เช่นกัน
 - (1) ระบบภูมิคุ้มกันด้านวัตถุ (หรือเศรษฐกิจ)
 - (2) ระบบภูมิคุ้มกันด้านสังคม (รวมคุณธรรม)
 - (3) ระบบภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อม
 - (4) ระบบภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม
3. หากเชื่อมโยง “หลักคิดด้านสุขภาพ” เข้ากับ “ระบบภูมิคุ้มกัน 4 มิติ” ดังกล่าวข้างต้น จะทำให้ระบบสุขภาพเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจ เชื่อมโยงกับระบบสังคมและคุณธรรม เชื่อมโยงกับระบบสิ่งแวดล้อม และเชื่อมโยงกับระบบวัฒนธรรมเป็นระบบสุขภาพที่สมบูรณ์แบบหรือองค์รวม
4. หลักการใหญ่ของปรัชญาแห่งเศรษฐกิจพอเพียง คือ “ทางสายกลาง” หรือ “ความพอเพียง” ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ประการ
 - (1) ความพอประมาณ (พอเหมาะพอดี ไม่สุดโต่ง)
 - (2) ความมีเหตุผล (อธิบายได้ในหลักกฎหมาย หลักศีลธรรม และภายใต้กฎเกณฑ์ของชุมชน-สังคม)
 - (3) มีระบบภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็ง 4 ประการ
5. หากการบริหารจัดการสุขภาพ ทั้งระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ ยึดหลักการใหญ่ของปรัชญาแห่งเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะองค์ประกอบทั้ง 3 ประการนั้น ก็ย่อมจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเต็มที่ เกิดระบบสุขภาพที่พอเพียง
6. สุดท้ายเราจะได้ทั้งระบบสุขภาพองค์รวมและระบบสุขภาพพอเพียง เรียกได้ว่าเป็น “ระบบสุขภาพในอุดมคติ” ■